

communications. The author specifies that application as a general referenc point, ideology and method, carried out scientific search, multilevel methodology. This methodology of research includes four levels: higher level, presented by the system of philosophical knowledge, the second level is scientific, third – specifically scientific and fourth – actually methodically-procedural. Every level is presented by certain methodological approaches. As a system of philosophical knowledge we are examine the laws of dialectics, philosophical principles and positions of gnosiology. To the second level of methodology, which is scientific, the author is take an and pocentric, system and sinergistical approaches. To the third level of methodological analysis, which is concretely scientific, the author is take an acmeological, activity and competency and approaches. As level four – actually methodically-procedural the author used culturalogical approach is certain.

Keywords: methodological approaches, forming, readiness, future specialists in scientific discipline of documentation, professional cooperation, sphere of social communications.

УДК 378.091.12.011.3-051:373.2.011.3-051

Савченко Р. А.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

РОЛЬ СПЕЦКУРСУ У ФОРМУВАННІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТІТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті висвітлено роль спецкурсу у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів як складного цілісного комплексу, що поєднує в собі ціннісно-орієнтаційний, психолого-особистісний і когнітивно-діяльнісний компоненти. Розглянуто сутність понять “музично-педагогічна компетентність” стосовно професій вихователя та музичного керівника, “спецкурс”, “спецсемінар”; визначено значення спецкурсу з дисципліни “Теорія і методика музичного виховання дітей”.

Ключові слова: музично-педагогічна компетентність, спецкурс, спецсемінар, вихователь та музичний керівник.

На сьогодні одним із основних напрямів державної освітньої політики в Україні визнано модернізацію системи дошкільної освіти. В її основу покладено пріоритетність дошкільної ланки в єдиній національній системі неперервної освіти, а основним завданням визначено своєчасне становлення і повноцінний розвиток життєво компетентної творчої особистості з раннього дитинства. У зв'язку з цим зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), які повинні забезпечувати гармонійний розвиток дітей, створюючи міцні основи для їх подальшого навчання та виховання. В умовах функціонування інформаційного полікультурного простору актуалізовано суспільну роль педагога дітей дошкільного віку й істотно

підвищено вимоги до якісного рівня їх професійної компетентності, зокрема музично-педагогічної. Вимоги до фахової компетентності педагога кожного рівня підготовки розкриваються через площину його практичної діяльності, сферу тих повноважень, що покладає на фахівця суспільство. На державному рівні затверджено Галузевий стандарт підготовки бакалавра спеціальності “дошкільна освіта”, згідно з яким за багаторівневою системою підготовки фахівці одного профілю готуються до виконання різних посадових обов’язків на основі здобутих знань та сформованих професійних умінь. Так, у посадові обов’язки вихователя дошкільного навчального закладу входить керівництво музичним вихованням дошкільників спільно з музичним керівником, що передбачає необхідність їх педагогічної співпраці.

Орієнтація на нові цілі освіти – компетенції – потребує не тільки зміни змісту музичних дисциплін, які вивчаються, а й зміни методів та форм організації освітнього процесу; активізації діяльності тих, хто навчається; наближення навчальних тем до реального життя. Об’єктивні потреби суспільства уможливають актуалізацію втілення особистісно зорієнтованих розвиваючих технологій. Таке навчання формує і розвиває комплекс якостей особистості майбутнього педагога ДНЗ – вихователя та музичного керівника, серед яких – самостійність, відповідальність за прийняття рішення; пізнавальна, творча, комунікативна, особистісна активність, які визначають поведінкові якості компетентного працівника на ринку праці та сприяють соціалізації особистості.

Питання професійної підготовки та формування особистості фахівців дошкільного профілю в контексті компетентнісного підходу розглянуто в працях Л. Артемової, Г. Бєленької, А. Богуш, Л. Кідіної, О. Кононко, М. Машовець, Т. Поніманської, О. Проскури, О. Сухомлинської, Т. Танько. У мистецькій освіті компетентність педагога-музиканта знайшла відображення у роботах О. Апраксіної, Л. Арчажнікової, Н. Ветлугіної, Н. Гуральник, А. Козир, О. Лобової, М. Михаськової, Н. Мурованої, О. Олексюк, Г. Падалки, І. Полубояриної, Л. Пушкар, О. Радиної, О. Ростовського, О. Хижної, В. Шульгіної, О. Щолокової та ін. Проблемі музично-педагогічної підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах навчання у вищому навчальному закладі присвятили свої праці вітчизняні (Т. Танько) та російські вчені (Н. Ветлугіна, О. Гогоберідзе, Є. Дубровська, О. Кенеман, Л. Комісарова, О. Радинова та ін.). Наукову діяльність учені спрямовують на вивчення методологічних і теоретичних засад музично-фахової підготовки, шляхів і засобів удосконалення освітнього процесу у вищих навчальних педагогічних закладах, проблем формування у студентів готовності до здійснення різних видів музично-педагогічної діяльності. Дослідники активно працюють над розробкою науково-теоретичних

концепцій, експериментальних методик, апробують різні моделі оптимізації вищої педагогічної, професійної і музичної освіти, що передбачає реформування організаційних процесів, її структури, змісту, принципів взаємодії з практикою й інноваційними процесами освітніх інституцій. Однак проблемі розробки й упровадження спецкурсів, що сприяють формуванню музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільного профілю – вихователів та музичних керівників – у науковій літературі не приділено уваги.

Метою статті є з'ясування ролі спецкурсу та спецсемінару у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів дошкільних навчальних закладів – вихователів та музичних керівників.

Розглянемо сутність понять “музично-педагогічна компетентність” стосовно професій вихователя та музичного керівника, “спецкурс” “спецсемінар”; визначимо роль спецкурсу з дисципліни “Теорія і методика музичного виховання дітей” у формуванні музично-педагогічної компетентності майбутніх педагогів ДНЗ.

У контексті нашого дослідження, що ґрунтується на кооперовано-діяльнісному підході, музично-педагогічну компетентність розуміємо як інтегративну особистісну якість, що виражає здатність до самостійної успішної реалізації завдань музичної освіти дітей на основі системної взаємодії загальногромадянських, психолого-педагогічних та музично-фахових компетенцій. Музично-педагогічна компетентність вихователя та музичного керівника передбачає високий рівень їх загальнокультурного розвитку, ерудиції в галузі професійно-фахових знань (з педагогіки, психології, музичного мистецтва, методики музичного навчання), наявність досвіду та спроможність до аналітико-оцінювальних і творчо-ініціативних дій у виховній роботі з дітьми. Музично-педагогічна компетентність як професійно-особистісний феномен має складну структуру елементів, об'єднаних у просторі ціннісно-орієнтаційного, психолого-особистісного і когнітивно-діяльнісного компонентів.

Основні вимоги до формування сукупності музично-педагогічних знань і умінь вихователів дітей дошкільного віку закладено в освітньо-кваліфікаційних характеристиках (відсутні для музичних керівників), навчальних планах, освітньо-професійних програмах, програмах із навчальних курсів, науково-методичних посібниках для підготовки фахівців зі спеціальностей “Дошкільна освіта” та “Музичне мистецтво”.

Модернізацію музично-педагогічної підготовки на засадах компетентнісного підходу обумовлено стандартами вищої освіти України, що становлять собою систему компонентів, у яких детерміновано “цілі й цінності, зміст і результати, основні характеристики освітніх програм, нормативну структуру освітнього процесу, його об'ємну та часову структуру

у загальнодержавній, галузевій площинах та в середовищі окремих ВНЗ із орієнтацією на поетапне та підсумкове діагностування ступенів досягнення цілі, рівнів освіти та освіченості у масштабах країни та її адміністративних територій, на можливість порівняння і зіставлення їх у світовому просторі” [1, с. 311]. Основна ідея організації музично-педагогічної підготовки майбутніх фахівців на засадах компетентнісного підходу полягає в наданні студентам можливості самостійного усвідомленого пошуку необхідної інформації, її інтерпретації й аналізу для отримання нового знання. При цьому ефективною організаційною формою стає спецкурс з “Теорії і методики музичного виховання дітей”.

В інформаційному просторі спецкурс визначають як структурний компонент професійного циклу, що забезпечує спеціальну підготовку (або спеціалізацію), і є особливою формою організації лекційних занять, змісту яких притаманні високий рівень новизни і деталізоване вивчення наукової проблеми [4, с. 164; 3, с. 206]. Спецкурс із музично-педагогічної підготовки має науково-теоретичний характер щодо вивчення конкретної проблеми й поглиблює знання студентів з філософії, історії, соціології, політології, культурології, логіки, етики та естетики, елементи яких входять до структури ціннісно-орієнтаційного компонента музично-педагогічної компетентності [2].

Спецсемінару притаманна практико-діяльнісна своєрідність осмислення окремої наукової проблеми музично-педагогічного процесу. Означена форма організації навчальних занять сприяє формуванню навичок музично-педагогічної діяльності, умінь аналізувати музичні, методичні, наукові тексти (як у роздрукованому, так і в електронному, мультимедійному форматах), позитивно впливати на розвиток музично-педагогічної культури, музично-слухацької свідомості, навичок інформаційного пошуку, що складають основу ціннісно-орієнтаційного й когнітивно-діяльнісного компонентів музично-педагогічної компетентності [2].

Формування музично-педагогічної компетентності є цілісним, складним і безперервним процесом на фоні музично-педагогічної освіти. Його стратегічною метою є утворення у свідомості студентів цілісного уявлення про музику як вид мистецтва, поглиблення музичних знань і умінь у різних видах музичної підготовки студентів – музично-теоретичній, методичній, виконавській, які у своїй сукупності забезпечують успішність виконання усіх видів музично-педагогічної праці під час професійної діяльності.

Спецкурс з дисципліни “Теорія і методика музичного виховання дітей” у вищих навчальних педагогічних закладах уможлиблює поглиблення музичних знань і умінь шляхом виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань. Основна їх мета – підготувати майбутніх педагогів до виконання різних видів музично-педагогічної діяльності, обумовлених специфікою професії вихователя та музичного керівника ДНЗ. Завдання

спецкурсу спрямоване на підвищення рівня теоретичних знань, розвиток дослідницьких умінь студентів, розширення їхнього професійного світогляду, вироблення музично-педагогічної культури, формування готовності до музично-педагогічної діяльності. Ключові об'єкти змістового наповнення лекцій спецкурсу і доповідей студентів на спецсемінарах – актуальні проблеми мистецької педагогіки, музикознавчої науки, явища музичного процесу, історико-музичні факти, музично-педагогічні розвідки, які ще недостатньо висвітлені в навчальних посібниках, підручниках з методики музичного виховання дітей дошкільного віку. Наукові ідеї, запропоновані у наукових розвідках чи спеціальних монографіях, мотивують студентів до поглибленого засвоєння знань, а відтак сприяють професійному розвитку, стимулюють до постійної самоосвіти і самовдосконалення у фаховій праці. Опанування матеріалу навчальної дисципліни “Теорія і методика музичного виховання дітей” сприяє формуванню психолого-особистісного компонента музично-педагогічної компетентності, а саме – знань про психологічні особливості сприйняття, розуміння і відтворення музичних творів, володіння вміннями виховувати у дітей дошкільного віку інтерес до музичної діяльності, переживати важливі для духовного становлення особистості дитини музично-естетичні емоції, закладати основи її музично-естетичної культури.

У програмі спецкурсу важливе місце відведено методичним підрозділам, які включають конкретні завдання з кожної теми для вихователів, для музичних керівників, а також спільні завдання для студентів різних спеціальностей; питання для самоперевірки, перелік тем для рефератів, що сприяє закріпленню отриманих знань і застосування їх на практиці, а також вихованню професійного (музично-педагогічного) мислення.

Отже, музично-педагогічна компетентність є складним цілісним комплексом, що поєднує в собі ціннісно-орієнтаційний, психолого-особистісний і когнітивно-діяльнісний компоненти, які складаються із сукупності знань, умінь, навичок, регламентованих чинними навчальними планами, програмами навчальних курсів відповідно до системи освітніх стандартів. Ефективним способом формування музично-педагогічної компетентності є спецкурс та спецсемінар. Формування музично-педагогічної компетентності є тривалим і безперервним процесом, що забезпечується оновленням музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів та музичних керівників – музично-теоретичної, методичної, виконавської, й передбачає розробку і запровадження варіативних курсів.

Використана література:

1. Байденко В. И. Образовательный стандарт. Опыт системного исследования: монограф. / В. И. Байденко. – Новгород: Нов. ГУ им. Ярослава Мудрого, 1999. – 440 с.

2. Савченко Р. А. Модульна програма спецкурсу “Актуальні питання теорії і методики формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів” / Р. А. Савченко. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2013. – 20 с.
3. Стефановская Т. А. Технология обучения педагогике в вузе: метод, пособ. – 2-е изд. / Т. А. Стефановская. – М.: Изд-во “Совершенство”, 2000. – 272 с.
4. Энциклопедия профессионального образования: в 3-х т. / под ред. С. Я. Батышева. – Т. 3. – М.: АПШ, 1999. – 440 с.

САВЧЕНКО Р. А. Роль спецкурса в формировании музыкально-педагогической компетентности будущих воспитателей и музыкальных руководителей дошкольных образовательных учреждений.

В статье отражена роль спецкурса в формировании музыкально-педагогической компетентности будущих педагогов дошкольных образовательных учреждений как сложного целостного комплекса, который сочетает в себе ценностно-ориентационный, психолого-личностный и когнитивно-деятельностный компоненты. Рассмотрена сущность понятий “музыкально-педагогическая компетентность” относительно профессий воспитателя и музыкального руководителя, “спецкурс”, “спецсеминар”; определено значение спецкурса из дисциплины “Теория и методика музыкального воспитания детей”.

Ключевые слова: музыкально-педагогическая компетентность, спецкурс, спецсеминар, воспитатель и музыкальный руководитель.

SAVCHENKO R. A role of the special course is in forming of musical pedagogical competence future teachers in preschool educational establishments.

In the article the role of the special course is reflected in forming of musical pedagogical competence future teachers in preschool educational establishments as a difficult integral complex, that combines in itself valued-orientation, psychology personality and cognitiv activity components. Essence of concepts “musical pedagogical competence” is considered in relation to the professions of educator and musical leader, special “course”, special “seminar”; the value of the special course is certain from discipline “Theory and methodology of musical education of children”.

Keywords: musical pedagogical competence, special course, special seminar, kindergarden teacher and musical tutor.

УДК: 796.071.42:378.14(477)

**Сватъєв А. В.
Запорізький національний університет**

ОСОБЛИВОСТІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ТРЕНЕРА-ВИКЛАДАЧА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглядаються деякі аспекти теоретичного підґрунтя підготовки майбутнього тренера-викладача до професійної діяльності. Автором зазначено, що однією з актуальних проблем педагогічної науки на сучасному етапі є розробка шляхів удосконалення професійної майстерності педагогів. Це обумовлено закономірностями суспільного розвитку й високою соціальною значимістю проблеми підвищення якості підготовки фахівця-професіонала, заснованої на гуманістичних ідеалах і принципах. На основі здійсненого аналізу